

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
доктора економічних наук, професора
Теребуха Андрія Андрійовича
на дисертаційну роботу Масюк Юлії Олегівни
на тему: «Стратегічне управління розвитком туризму в
Україні», подану на здобуття наукового ступеня кандидата
економічних наук за спеціальністю
08.00.03 – економіка та управління національним
господарством

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими
програмами, планами, темами

Туристичний сектор національної економіки необхідно розвивати, оскільки ця галузь може приносити значний дохід для держави. Останнім часом після фінансово-економічної та політичної кризи кількість туристів, які відвідували Україну знизилась. Але зараз тенденції покращуються. Найбільшою проблемою ефективного розвитку туризму в Україні є відсутність стратегічного управління з сторони держави. Необхідно здійснювати постійний моніторинг ситуації, зменшувати негативний вплив певних чинників та задовольняти попит туристів щодо якості надання туристичних послуг тощо.

Відповідно виникає необхідність формування ефективної управлінської системи, яка забезпечить розвиток туризму в Україні. Вищезазначені невирішені проблеми зумовлюють актуальність дисертаційної роботи Масюк Ю.О.

На актуальність теми дисертації вказує використання матеріалів дослідження при виконанні науково-дослідної роботи кафедри туризму Львівського національного університету імені Івана Франка «Формування інформаційного середовища сталого розвитку туризму Карпатського

регіону України» (номер державної реєстрації 0107U2036, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України № 732 від 27.10.2006 р.). Також матеріали дослідження використовувались при виконанні держбюджетної теми: «Управління структурно-інноваційними процесами в регіоні» (номер державної реєстрації 0112U005141, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України № 533 від 20.10.2010 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та їх достовірність

Отримані автором наукові результати та висновки дисертаційної роботи характеризуються високим рівнем обґрунтованості і достовірності, що забезпечено використанням загальновідомих сучасних методів наукових досліджень. Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань в роботі використовувались такі методи: аналізування, порівняння, систематизація та узагальнення (п. 1.1, 1.2, 1.3, 3.1, 2.3); метод динамічного, економіко-статистичного та порівняльного аналізу (п. 2.1, 2.2); методи анкетування та експертної оцінки (п. 3.2); формально-логічний метод (п. 3.3); графічний і табличний (усі розділи дисертації). Вибрані методи дослідження відповідають предметному полю дисертації.

Як свідчить зміст дисертаційної роботи, автором сформована потужна теоретична основа дослідження.

Про високий рівень обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційної роботи свідчить їх апробація на п'ятнадцяти конференціях.

Дисертаційна робота Масюк Юлії Олегівни є завершеним науковим дослідженням. Автору вдалось аргументовано та переконливо довести правильність провідної ідеї, суть якої зводиться до необхідності ефективного стратегічного управління розвитком туризму в Україні.

Автором в дисертаційній роботі виокремлено етапи процесу стратегічного управління розвитком туризму на макрорівні:

формулювання мети, розробка та затвердження стратегії, реалізація стратегії (с.43-44); учасників процесу: суб'єкт управління (керуюча система) та об'єкт управління (керована система), наведено перелік органів управління, які відносяться до керуючої системи та визначено туристичну галузь країни як керовану систему (с. 44-45); інструментарій впливу суб'єкта на об'єкт, до якого автор відносить функції, принципи, методи, завдання (с. 46). Автором детально проаналізовано чотири рівні розвитку туризму в Україні, зокрема розвиток туризму в Україні (с.52-55), розвиток туризму в регіонах України (с. 55-56), розвиток туризму в інших туристичних дестинаціях (с. 56-59), розвиток туристичних суб'єктів господарювання (с. 59-60).

В дисертаційній роботі визначено основні функції стратегічного управління розвитком туризму (с. 83), де автором доповнено, окрім відомих соціальної, економічної та гуманітарної функції, ще політичну та екологічну.

Автором детально проаналізовано розвиток туризму на прикладі Львівської області (с. 89-100), розроблено просторову структуру туристичної галузі України (с. 106). Для структуризації об'єктів галузі в дисертації складено карту галузі згідно моделі п'яти сил М. Портера (с. 108-109). Здійснено аналіз конкуренції в галузі за допомогою індекса Херфіндала-Хіршмана (с. 110-113). Також автором сформовано модель поведінки споживача туристичних послуг (с. 125), емоційні та раціональні мотиви придбання туристичних послуг (с. 127), проаналізовано адміністративно-правове та ресурсне забезпечення стратегічного управління розвитком туризму (с. 135-156).

У дисертації сформовано концепцію стратегічного управління сталим розвитком туризму (с. 158-172), проаналізовано закордонний досвід організації системи стратегічного управління в туристичній галузі та можливості його використання в Україні (с. 172-184) та запропоновано

оптимальну стратегію розвитку в умовах змінного галузевого середовища (с. 184-210).

Дисертація написана науковим стилем, виклад матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечує легкість і доступність їхнього сприйняття. В роботі максимально обмежено використання складнопідрядних конструкцій, які заважають однозначному трактуванню позицій автора, дисертація насичена професійною термінологією. Робота характеризується однозначністю, послідовністю, точністю викладу фактів.

Основні наукові результати дисертації

Зі змісту дисертаційної роботи, опублікованих здобувачем наукових праць та автореферату опонованої дисертаційної роботи випливає, що основні наукові положення, висновки і пропозиції сформовані автором самостійно, відображають особистий внесок дисертанта, характеризуються науковою новизною. Результатами дисертаційної роботи Масюк Ю.О., які характеризуються науковою новизною, є наступні:

– на основі ієрархічного принципу формування стратегій: виділення чотирьох рівнів розвитку, а саме: національного, регіонального, туристичних дестинацій та конкретних суб'єктів господарювання, а також відповідних планових документів щодо реалізації розвитку на кожному з рівнів, автором удосконалено підхід до розроблення стратегій розвитку туризму (с. 51-52 дисертації; с. 6-7 автореферату);

– з метою структуризації туристичного ринку, визначення основних гравців ринку та взаємозв'язків між ними, а також виявлення сили їх впливу на розвиток туризму в дисертації розроблено просторову структуру туристичної галузі, яка складається з наступних складових: органи управління, основні суб'єкти туристичної діяльності, постачальники туристичних послуг та контрагенти, туристичні ресурси та кінцевий споживач (с. 106 дисертації; с.10-11 автореферату);

– враховуючи основні принципи сталого розвитку автором розвинуто систему показників розвитку туризму, яка об'єднує показники в такі групи: кількісні показники, якісні показники, макроекономічні показники розвитку туризму, показники реакції громади на розвиток туризму, екологічні показники розвитку туризму (с. 161-163 дисертації; с. 13 автореферату);

– для розвитку галузі туризму відповідно до принципів концепції сталого розвитку туризму автором розвинуто положення концепції стратегічного управління розвитком туризму в Україні на макро-, мезо- та мікрорівнях (с. 167-172 дисертації; с. 13-14 автореферату);

– з метою обґрунтованого вибору власної стратегії розвитку туристичними DESTИНАЦІЯМИ та суб'єктами туристичного бізнесу автором розвинуто модель вибору стратегії в умовах несподіваних змін зовнішнього галузевого середовища (с. 186-187 дисертації; с. 16 автореферату);

– для удосконалення співпраці між основними учасниками туристичного ринку в роботі удосконалено механізм координації діяльності між основними гравцями туристичного бізнесу шляхом проведення реорганізації діючої Асоціації лідерів турбізнесу України та переведення її діяльності в площину державно-приватного партнерства з провадженням двох основних видів діяльності: постійна діяльність (через аналітичний відділ, відділ забезпечення вакансій та регулярні інтернет-торги); спеціалізована діяльність (Український туристичний форум, туристичні виставки та ярмарки, щорічні спільні круглі столи між представниками держави, бізнесу і споживчого сектору) (с. 207-210 дисертації, с. 15 автореферату).

Достовірність досліджень, повнота відображення висновків і пропозицій в опублікованих автором дисертаційних роботах

Дисертація є результатом власних досліджень та самостійною

науковою працею дисертанта. Усі наукові результати, викладені у дисертації, отримані автором особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертаційній роботі містяться лише ті напрацювання, які становлять особистий внесок здобувача. Наукові положення, висновки та рекомендації, що сформульовані у дисертації є достовірними. Достовірність забезпечено використанням матеріалів наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних авторів, кодексів і законів України, підзаконних нормативних актів Кабінету Міністрів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, галузевих міністерств; статистичних даних Держстату України; рекомендацій ООН і ЮНВТО в сфері статистики і понятійного апарату індустрії туризму; нормативно-довідкових матеріалів Управління туризму та курортів Львівської облдержадміністрації; матеріалів періодичної преси; результатів, отримані автором у ході дослідницьких робіт. В цілому, дисертаційна робота характеризується завершеністю, зміст дисертації відповідає поставленій меті. Зміст автореферату є ідентичним основним положенням дисертації.

Основні наукові результати дисертаційної роботи, а також відповідні елементи наукової новизни достатньо аргументовані та наведені у 29 публікаціях (12 статей у наукових фахових виданнях України, з яких 2 у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних, 15 тез доповідей на конференціях та 2 публікації, що додатково відображають результати дисертації). Загальний обсяг публікацій 9,14 др.арк., з яких 8,76 др.арк. - особистий внесок здобувача.

Кількість, обсяг і якість друкованих праць надають авторові право публічного захисту дисертації.

Практичне значення результатів дослідження

Ряд положень, обґрунтованих в дисертації, мають практичну цінність. Про прикладний характер наукових розробок і пропозицій дисертанта свідчить їх практичне впровадження у навчальний процес

Львівського національного університету імені Івана Франка при викладанні дисциплін «Стратегічний менеджмент» та «Управління змінами» для студентів напряму підготовки «Менеджмент» (довідка № 1926-Н від 21.04.2016 р.) та «Стратегічний маркетинг в туризмі», «Управління проектами у туризмі» для студентів галузі знань «Менеджмент і адміністрування» (довідка № 1925-Н від 21.04.2016 р.).

Підтвердженням практичного значення отриманих результатів також є їх впровадження у діяльність Управління туризму та курортів Львівської ОДА (довідка № 65 від 27.04.2016 р.) та туристичного оператора ДП ТзОВ СП «Трайдент Консалтинг та Інвестиції» (довідка № 42 від 20.05.2016 р.).

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Не заперечуючи важливість та оригінальність дисертаційної роботи, доцільно зупинитись на певних дискусійних моментах:

1. На рис. 1.5, с. 63 дисертації наведено схему концептуальної загальної стратегії туристичної дестинації на прикладі організації, яка містить стратегії основних підсистем організації, стратегії окремих бізнесів, маркетингову стратегію, типову стратегію та інші. Не зовсім зрозумілим є вибір стратегій автором, а також не наведено характеристики для цих стратегій.

2. Не достатньо обґрунтовано послідовність аналізу галузевого підприємницького середовища, що наведена на рис. 2.8, с. 104 дисертації. Зокрема не зрозумілим є етап аналізу конкуренції. Автором не деталізовано як саме планується визначати рівень конкуренції та вплив основних учасників бізнесу, а також чому саме показник концентрації є ефективним у даній ситуації.

3. У табл. 2.13 на с. 119 наведено розрахунок витрат на турподорож у євро, однак у дисертації розглядаються турподорожі не тільки за кордон, але і внутрішній туризм. Тому напевне було б доцільно вказати суми в гривнях, або зазначити курс євро, по якому були здійснені розрахунки.

4. На рис. 2.16, с. 127 дисертації автор наводить емоційні та раціональні мотиви придбання туристичних послуг, але на рисунку не відображено які чинники автор відносить до емоційних, а які до раціональних.

5. Автором не достатньо обґрунтовано за якими ознаками було обрано країни для аналізу (рис. 2.17 с. 129, рис. 2.19 с. 131, рис. 2.21 с. 133).

Вищенаведені дискусійні положення не впливають на загальну позитивну оцінку та не знижують наукову та практичну цінність дисертаційної роботи Масюк Ю.О.

Висновок про відповідність роботи встановленим вимогам МОН України

Дисертаційна робота Масюк Юлії Олегівни «Стратегічне управління розвитком туризму в Україні» є завершеною оригінальною науковою працею, яка присвячена вирішенню актуального наукового та практичного завдання щодо розробки теоретико-методологічних засад і науково-практичного інструментарію стратегічного управління розвитком туризму в Україні. Автореферат дисертації відображає усі наукові положення, що винесено на захист.

Подана до захисту дисертація написана науковим стилем, матеріал викладений у логічній послідовності, висновки науково обґрунтовані та підтверджуються результатами дослідження.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що за своїм змістом, оформленням, актуальністю, глибиною вирішення наукових завдань, теоретичним і практичним значенням одержаних результатів дисертація Масюк Юлії Олегівни «Стратегічне управління розвитком туризму в Україні» відповідає вимогам МОН України до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, зокрема пунктам 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого

Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р.), а її автор, Масюк Юлія Олегівна, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри туризму

Національного університету

«Львівська політехніка»

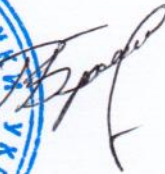
А.А. Терєбух

Підпис засвідчую

Вчений секретар

Національного університету

«Львівська політехніка»

Р.Б. Брилинський